

Omsorgsnämnden

Plats och tid	Solgården, Gärdesvägen 2, onsdagen den 8 maj 2019 kl 09:00		
Beslutande	Ledamöter Monica Forsgren (S), Ordförande Mats Jakobsson (S) Monica Georgsson (S) Christer Gåsfors (S) Robert Göransson (V) Göran Engström (C) Kristina Karlsson (M) Jerry Jäger (SD)		
	Ersättare	Tjänstgörande	
	Fredrik Holmgren (S)		
	Sören Åhlström (S)		
	Lena Nilsson (S)		
	Magnus Pettersson (S)		
	Ann-Louise Ericsson (S)		
	Yvonne Johansson (MP)		
	Christina Brunell (M)		
Övriga närvarande	Elisabet Zimmer	Förvaltningschef	
	Carina Gullemo	Biträdande förvaltningschef	
	Solveig Bodare	Hälsofrämjare	
	Teresa Ramqvist	Sekreterare	
Justerare	Kristina Karlsson		
Justeringens plats och tid	Johan Ahlbäcks plats 7, 2019-05-10 kl. 09.30		
Underskrifter	Sekreterare	Paragrafer	§§ 48-61
	Teresa Ramqvist		
	Ordförande		
	Monica Forsgren		
	Justerare		
	Kristina Karlsson		
	ANSLAG/BEVIS		
	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.		
Instans	Omsorgsnämnden		
Sammanträdesdatum	2019-05-08		
Datum då anslaget sätts upp	2019-05-10	Datum då anslaget tas ned	2019-06-10
Förvaringsplats för protokollet	Johan Ahlbäcks plats 7, Smedjebacken		
Underskrift	Teresa Ramqvist		

Omsorgsnämnden

Ärendelista

§ 48	Dnr 2019/00060 Informationsärende, Hälsofrämjare, slutrapport från Medborgardialogen	3
§ 49	Dnr 2019/00056 Gemensam finansiering av ett mer samlat system för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter	4
§ 50	Dnr 2018/00139 Avlösning på helger för anhöriga.....	5
§ 51	Dnr 2019/00055 Framtida matdistribution.....	6
§ 52	Dnr 2019/00010 Ny hyresmodell för särskilt boende	7
§ 53	Dnr 2019/00061 Riktlinjer för att ansöka medel ur fond	8
§ 54	Dnr 2018/00085 Motion - Attraktiv hemtjänst genom införande av valfrihetssystem enligt LOV	9
§ 55	Dnr 2019/00018 Föreningsbidrag uppföljning	16
§ 56	Dnr 2019/00063 Riktlinjer LSS	17
§ 57	Dnr 2019/00064 Behov av mellanboende och korttidsplatser inom Smedjebackens kommun	18
§ 58	Dnr 2019/00067 Rapport icke verkställda beslut kvartal 1 2019	19
§ 59	Dnr 2019/00049 Budgetuppföljning 2019	21
§ 60	Dnr 2019/00044 Budget 2020, trender 2021-2022	25
§ 61	Dnr 3469 Information från förvaltningen.....	37

Omsorgsnämnden

§ 48

Dnr 2019/00060

**Informationsärende, Hälsofrämjare, slutrapport från
Medborgardialogen**

Omsorgsnämnden beslutar

Tacka för informationen.

Ärendebeskrivning

Solveig Bodare arbetar som hälsofrämjare inom omsorgsförvaltningen. Under 2019 driver hon ett projekt där hon ska se hur man i framtiden ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande för äldre.

Solveig presenterar idag slutrapporten efter medborgardialogen som genomfördes under januari och februari.

Fråga på sammanträdet ang. vilka kommunala anslagstavlor som finns i kommunen och var är de placerade?

Rapporten är utskickad till alla föreningar, tillsammans med en ansökningsblankett med vilken föreningar ska kunna ansöka om pengar till aktiviteter som förebygger ensamhet samt psykisk och fysisk ohälsa bland de äldre i kommunen.

Redan nu har Solveig stött på många frågor som bland annat hur man ska nå ut med information till personer som inte har dator eller med tips om hur man bör tänka långsiktigt i sitt boende, vid exempelvis utbyggnationer eller nybyggnationer?

Planer att gemensamt arbeta med både kyrkan, vårdcentralen samt sjukgymnast.

Omsorgsnämnden

§ 49

Dnr 2019/00056

Gemensam finansiering av ett mer samlat system för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter

Omsorgsnämnden beslutar

Anta rekommendationen från SKL.

Ärendebeskrivning

Förslaget som kommer från SKL (Sveriges kommuner och landsting) handlar om en gemensam finansiering av ett mer samlat system för kunskapsstyrning inom socialtjänsten. Detta var tidigare finansierat via statsbidrag. Kostnaden beräknas efter antal invånare i kommunen och för omsorgsnämnden (delat med FUN) handlar det om ca. 10 000 kr per år. Övriga kommuner i Dalarna står bakom rekommendationen.

Beslutsunderlag

Rekommendation från SKL, Gemensam finansiering av ett mer samlat system för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter, 2019-03-29

Omsorgsnämnden

§ 50

Dnr 2018/00139

Avlösning på helger för anhöriga

Omsorgsnämnden beslutar

Anta förslaget och att anhörigsamordnare återkommer med rapportering vid första nämndsammanträdet 2020.

Ärendebeskrivning

Presenteras av förvaltningschef, förslaget går ut på att utöka möjligheten till avlösning för de som vårdar närstående i hemmet, tidigare fanns endast denna möjlighet under vardagar och nu önskar anhörigsamordnare, Lena Eriksson, att det utökas till att gälla även kvällar och helger mellan kl. 07.30-21.00, detta förutsatt att det går att lösa personalmässigt. Planerad start 1 september 2019.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, anhörigsamordnare, 2019-04-30.

Omsorgsnämnden

§ 51

Dnr 2019/00055

Framtida matdistribution

Omsorgsnämnden beslutar

Omsorgsnämnden beslutar att i dialog med kostenheten och via en noggrann genomförandeplan ersätta insatsen matdistribution, till personer i ordinärt boende, med andra insatser.

Beslut expedieras till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har fått i uppdrag att utreda hur stort behovet är av insatsen matdistribution samt hur många av dessa personer som även har inköp.

Idag är det 43 personer som har insatsen matdistribution. Kostenheten levererar matlådor två gånger per vecka till 25 personer, hemtjänsten levererar matlådor två gånger per vecka till 18 personer.

Av 43 personer som har insatsen matdistribution så är det 17 personer som även har insatsen inköp.

Det innebär att 26 personer skulle behövas erbjudas insatsen inköp två gånger per vecka.

Förutsättning för att avsluta insatsen matdistribution är att utöka hemtjänsten med en tjänst motsvarande 50%. Detta för att kunna tillhandahålla insatsen inköp. Synergieffekter kommer att ske utifrån att flera av brukarna som idag har matdistribution har hemtjänst vilket innebär att hemtjänsten inte behöver åka flera turer till samma brukare. Ytterligare synergieffekt är att samordning kommer att ske gällande insatsen inköp samt hemleverans av matvaror. Bedömningen är att detta inte innebär några negativa konsekvenser för den enskilde

Möjligheten att kunna gå till Hedgården och ev andra boenden att äta kommer upp som förslag på mötet. Detta kommer utredas vidare.

Beslutsunderlag

Utredning, biträdande förvaltningschef, 2019-04-30

Omsorgsnämnden

§ 52

Dnr 2019/00010

Ny hyresmodell för särskilt boende

Omsorgsnämnden beslutar

Anta förslaget om gemensam hyresmodell på samtliga boenden från 1 januari 2020.

Ärendebeskrivning

Förslaget framtaget av förvaltningsekonom Anette Billström.

Avsikten med en ny hyressättningsmodell är att enhetliga principer för hyressättningen enligt likabehandlingsprincipen ska gälla. Omsorgsnämnden beslutade (ON § 47 2018) i samband med öppnandet av nya demensboendet Solgården att anta följande hyresmodell för hyressättning. För att få en enhetlig hyresmodell föreslår förvaltningen att även övriga särskilda boenden i kommunen hyressätts enligt samma modell.

Beslutsunderlag

Skrivelse, förvaltningsekonom, 2019-04-23

Omsorgsnämnden

§ 53

Dnr 2019/00061

Riktlinjer för att ansöka medel ur fond

Omsorgsnämnden beslutar

Anta uppdaterade riktlinjer för att ansöka om medel ur fond.

Ärendebeskrivning

Efter genomgång av årets ansökningar ur fonder och testamenten såg man ett behov av att specificera och göra vissa mindre ändringar i riktlinjerna, förtydliganden om bland annat uppföljning och ändring av belopp.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, Uppdaterade riktlinjer, förvaltningschef 2019-04-23

Omsorgsnämnden

§ 54

Dnr 2018/00085

Motion - Attraktiv hemtjänst genom införande av valfrihetssystem enligt LOV

Omsorgsnämnden beslutar

Motionen är besvarad och lämnas till fullmäktige.

Reservationer och särskilda uttalanden

Göran Engström (C), Kristina Karlsson (M) samt Jerry Jäger (SD) reserverar sig mot beslutet och yrkar bifall för motionen.

Ärendebeskrivning

Lotta Gunnarsson (M) och Göran Engström (C) har lämnat in en motion med yrkan att det ska införas valfrihetssystem inom hemtjänsten i Smedjebackens kommun, enligt LOV (lagen om valfrihet).

I motionen framförs att man genom valfrihetssystem kan uppmuntra till att offentligt finansierade verksamheter utförs av andra och på så sätt stimulerar näringslivet i kommunen och samtidigt ger kvinnor en ökad möjlighet till eget företagande.

LOV

Loven infördes i Sverige 1 januari 2009 och har sedan dess anammats av flera kommuner och landsting/regioner i landet. Enligt SKL uppgår den totala kostnaden för verksamhet i kommuner, landsting och regioner till cirka 960 miljarder kronor, varav 18 procent (2016) utgörs av köpt verksamhet. Med köpt verksamhet avses kostnader för verksamheter som vård, skola och omsorg, som bedrivs av till exempel privata företag eller andra kommuner, landsting och regioner för de egna invånarnas del.

Utvecklingen av köpt verksamhet ser olika ut inom olika verksamhetsområden och det finns stora skillnader mellan olika kommuner, landsting och regioner.

De privata utförarnas andel av hemtjänsten ökade fram till 2014, men under både 2015 och 2016 har andelen minskat. Totalt är det 158 kommuner (av 290) som år 2017 har valfrihetssystem inom hemtjänsten. I 23 kommuner har antalet privata utförare inom hemtjänsten ökat mellan 2016 till 2017, medan

Omsorgsnämnden

antalet privata utförare i 67 kommuner har minskat.
(Enligt uppgifter från SKL)

I LOV är ersättningen för tjänsterna som utförs fast och lika för alla utförare. Kommunen finansierar tjänsterna och prissätter dem. När LOV tillämpas kan alla företag som uppfyller de villkor som kommunen ställer upp bli godkänd utförare och valet av utförare är då upp till den enskilde omsorgstagaren. Utförarna kan antingen vara privata företagare, kommunen eller idéburna (icke vinstdrivande) organisationer. Utförarna garanteras inga volymer. De privata företagen och idéburna har till skillnad mot kommunens verksamhet rätt att också utföra tilläggstjänster som de kan debitera den enskilde för.

Brukarna av tjänsterna har enligt LOV möjlighet att välja bland befintliga utförare i det kundvals-system som kommunen ska upprätta men kan inte själva bestämma över tjänstens innehåll, när den utförs eller av vilken enskild medarbetare. Kommuner med LOV ansvarar för att det finns ickevalsalternativ (alltså kommunal hemtjänst) för de som inte kan eller vill välja utförare. Det är alltid kommunen som ansvarar för myndighetsutövningen i form av en biståndsbedömning som föregår beviljandet av hemtjänstinsatser (eller andra insatser enligt SoL).

Huvudmannens ansvar för verksamheten när den drivs av privata utförare

Grundprincipen enligt LOV är att kommunen, landstinget eller regionen har ett ansvar som huvudman för verksamhet som överlämnats till privata utförare. Med en privat utförare avses en juridisk person eller enskild individ som mottagit uppdraget om vården av en kommunal angelägenhet.

Fullmäktige är skyldiga att följa upp och kontrollera verksamhet som genom avtal utförs av privata utförare. Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare, samt för hur uppföljning ska ske och hur allmänhetens insyn ska tillfredsställas. Fullmäktige ska också genom avtalet med utföraren se till att allmänheten ges möjlighet till insyn.

Nämnden har ansvar för att se till att verksamheterna bedrivs enligt mål, riktlinjer och föreskrifter, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheterna bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Nämnden har ett ansvar för avtalsuppföljning av verksamhet som bedrivs i privat regi. Kommunala nämnder har också ansvar för uppföljning på individnivå för att säkerställa att den enskilde får de insatser den är beviljad med stöd av socialtjänstlagen.

Under de senaste åren har lagstiftningen allt mer förtydligat kommuner och

Omsorgsnämnden

landstings ansvar som huvudmän när verksamheter drivs på deras uppdrag samt vikten av styrning, uppföljning och kontroll.
(Enligt uppgifter från SKL)

Politiskt ställningstagande och förankring

Grunden för att starta en process för ökad konkurrens och alternativa driftformer (LOV och/eller LOU) inom bland annat omsorgen är att det finns ett tydligt uttalat politiskt ställningstagande om varför detta är viktigt. En bred politisk förankring som ger förutsättningar för långsiktiga beslut är att föredra.

I ledningen och styrningen av olika organisationsformer och utförare blir kommuner, landstings och regioners olika uppdrag och ansvar allt tydligare. EU, lagstiftaren och dess myndigheter ställer allt tydligare krav på likabehandling, konkurrensneutralitet och transparens.

Motiven till att arbeta med konkurrens kan vara fler

- att stimulera till en ökad kvalitet, effektivitet och kostnadsmedvetenhet i den egna organisationen
- att uppmuntra verksamhetsutveckling
- öka valfriheten och mångfalden och få till stånd en bättre näringslivsutveckling

(Enligt uppgifter från SKL)

Hur har det gått?

Med införandet av LOV 2009 ville regeringen sätta brukaren i fokus, bidra till maktförskjutning från politiker och tjänstemän till medborgaren, ge dessa ökat inflytande och valfrihet. Vad säger forskningen och praktiken, hur har det gått?

Nedanstående sammanfattning gör absolut inte anspråk på att vara heltäckande, utan är slutsatser och synpunkter från rapporter som undertecknad har läst om LOV i (framförallt) hemtjänsten samt information från olika aktörers hemsidor. Bilden som framträder är ganska splittrad, både politiker, forskare och intresseorganisationer verkar ha vitt skilda åsikter om effekterna av valfrihet inom vård och omsorg.

Genomgående verkar det vara ganska få äldre som aktivt väljer utförare där möjligheten finns (under 50%) men flertalet som tillfrågats upplever det som positivt om det finns en möjlighet att välja och byta hemtjänstleverantör. I praktiken är det mycket få som verkligen väljer att byta utförare då man väl har etablerat kontakt med en hemtjänstleverantör. Det viktigaste för brukaren är att få hjälp med det brukaren önskar, att få hjälp på den tid man önskar samt att det är få personer som besöker en i hemmet och utför hjälpinsatserna – för brukaren är det av underordnad betydelse om utföraren

Omsorgsnämnden

är privat eller kommunal så länge man är nöjd med de insatser man får och känner att man har en möjlighet att påverka om man inte är nöjd. Känslan av inflytande verkar dock vara större för brukare i de kommuner där det finns valmöjligheter.

Det finns inga entydiga resultat som pekar på att effektiviteten eller kundnöjdheten skulle öka för att det finns flera utövare på en ort. Inga entydiga samband har heller kunnat ses i form av förbättrad kvalitet eller minskade kostnader kopplat till fler leverantörer av hemtjänst i en kommun. Det finns en farhåga, och vissa tecken som tyder på, att resurssvaga brukare missgynnas eftersom dessa kan ha svårast att göra aktiva val (t ex om man är svårt sjuk) eller för att utförarna inte är så angelägna om att ta emot ”kostsamma brukare”. Det kan också bli svårare att samordna vården och omsorgen när fler aktörer blir inblandade och även det riskerar att främst drabba de allra mest sjuka äldre.

Det finns inte heller entydig forskning som tyder på att konkurrensutsättning sänker kostnaderna för hemtjänsten. Det kan snarare bli tvärtom då bland annat administrationen för tjänstemännen ökar och det krävs nya verksamhetssystem för uppföljning. Den kostnad som verkar öka mest, vid sidan om administration, är kostnaderna för körtiden, bara med en utförare till beräknas körtiden öka med ca 20%, med två utövare till stiger det till 35% osv. I en glest befolkad, men till ytan stor, kommun som Smedjebacken kan det i värsta fall leda till att olika bilar från olika utförare kommer att åka till olika hemtjänsttagare runt om i kommunen med många dubbelresor som följd. Dubbelresor skulle även innebära en ökad miljöbelastning och ökade kostnader för bilar och bränsle. Så länge det finns enbart en utövare av hemtjänst i kommunen går det att planera besöksrundorna effektivt och ruttoptimera körningarna så att det blir minsta möjliga körsträckor och körtid för hemtjänstpersonalen. Det framkommer även i en del av rapporterna att det är svårt att hålla nere kostnaderna för hemtjänsten i landsortskommuner med få brukare om antalet utförare ökar. De kommuner som i störst utsträckning har infört LOV i hemtjänsten är storstadskommuner och framförallt förortskommuner till storstäder.

Arbetsförhållandena för medarbetarna kan även påverkas. Om utförarna är privata företag som drivs av ett vinstsyfte finns risken att arbetsförhållandena försämrats för medarbetarna. Det finns underlag som pekar åt detta håll. Alla privata företag har inte kollektivavtal för sina anställda, det kan bli fler anställda som är vikarier, fler deltidsanställda och utbildningsnivån bland personalen tenderar att bli lägre. Rörelsemarginalerna varierar stort bland de privata företagen som utför hemtjänstinsatser. De mindre företagen inom sektorn tenderar att prestera mycket låga vinster. Flera av de idéburna

Omsorgsnämnden

organisationerna har lämnat hemtjänstsektorn med hänvisning till att ersättningsnivåerna är så låga att de inte kan leverera tillräckligt god omsorg givet den ersättning de får. Flertalet (mindre) företag inom omsorgssektorn drivs av kvinnor. Detta skulle kunna leda till fler kvinnliga småföretagare i Smedjebacken om privata aktörer etablera sig på marknaden. Risken är dock stor att lönsamheten inte blir tillräckligt god för att säkerställa företagets långsiktiga överlevnad, eller skäligt utrymme för löneuttag. Detta påverkas självklart av vilken ersättningsnivå som kommunen väljer att sätta på tjänsterna som ska levereras. Ersättningsnivån lär variera stort mellan olika kommuner i landet som har infört LOV.

Konkurrens på en marknad kan å andra sidan leda till en positiv utveckling inom sektorn, innovationsgraden och viljan att pröva nya arbetsmetoder kan öka och i vissa fall är också nöjdheten hos medarbetarna större i de privata företagen.

Valfrihet eller tvång att välja

När det fria vårdvalet fungerar gynnar det mångfald. Men att välja fritt är inte alltid enkelt, och för många kan "valfriheten" tvärtom bli till en svårighet, när de får en lista över ett stort antal utförare som alla med översvallande positiva beskrivningar vill erbjuda sina tjänster.

Om regionerna/kommunerna inte styr var verksamheterna ska etableras, är risken dessutom stor att vissa områden får en försämrad öppenvård/omsorg, medan andra områden får ett överflöd. De senaste åren har glesbygd och socialt utsatta områden drabbats av denna utveckling.

När vård- och omsorgsgivare konkurrerar om patienterna/brukarna finns också risken att de försöker välja bort de patienter/brukare som företaget inte ser som lönsamma, för att i stället få patienter/brukare som inte kräver lång tid och stora resurser. De som då riskeras av drabbas blir då äldre med många sjukdomar, kroniskt sjuka, psykiskt sjuka och invandrare med språkproblem.

(Från PROs hemsida)

För den som önskar fördjupa sig mer i ämnet kan undertecknad rekommendera följande hemsidor och där söka på ordet LOV. SKL, PRO, Äldre i centrum, Dagens Samhälle. Följande rapporter ligger också till grund för svaret: Valfrihetens LOV, en studie om vad valfrihet betyder för den som har hemtjänst (PRO och Stockholms läns Äldrecentrum 2013:01), Betänkandet SOU 2014:2, LOV lagen om valfrihetssystem - PRO Granskar nr 1 maj 2012.

Omsorgsnämnden

Slutsats

En sammanfattande bedömning är att införande av LOV kräver en stor politisk enighet i kommunen. I en förhållandevis liten förvaltning som omsorgen i Smedjebacken ställer det också stora krav på organisationen att införa och administrera LOV. Det är resurskrävande och ställer krav på tydlighet i syfte och mål, uppdragsbeskrivningar och kontrakt samt ett omfattande uppföljningsansvar. Det är ingen omöjlighet att införa Lov, men om valfrihet i hemtjänsten ska realiseras kan det komma att medföra ökade kostnader för hemtjänsten i Smedjebackens kommun.

Förvaltningen överlåter till den politiska nivån att fatta beslut om Lov ska införas eller inte i hemtjänsten i Smedjebacken.

Elisabet Zimmer
Förvaltningschef

Förslag till beslut

Ordförande (S): Motionen är besvarad

Göran Engström (C): Yrka bifall för motionen

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden bifaller ordförandes förslag.

Omröstning begärs

Nämnden godkänner följande beslutsgång

Ja-röst för ordförandes förslag

Nej-röst för Engströms förslag

Omsorgsnämnden

**Paragraf 54   Motion - Attraktiv hemtjänst genom
införande av valfrihetssystem enligt
LOV**

Ja: Motionen är besvarad

Nej: Yrkande på bifall av
motionen

Ledamöter	Parti	Tjänstgörande ersättare	Parti	Ja	Nej	Avstår	Jäv
Monica Forsgren	S			X			
Fredrik Holmgren	S	X		X			
Mats Jakobsson	S			X			
Monica Georgsson	S			X			
Christer Gåsfors	S			X			
Robert Göransson	V			X			
Göran Engström	C				X		
Kristina Karlsson	M				X		
Jerry Jäger	SD				X		
			Summa	6	3	0	

Omsorgsnämnden

§ 55

Dnr 2019/00018

Föreningsbidrag uppföljning

Omsorgsnämnden beslutar

Omsorgsnämnden godkänner de nya nämndspecifika riktlinjerna för föreningsbidrag.

Ärendebeskrivning

Under 2014 genomfördes en granskning av föreningsbidrag och under våren 2019 har Pwc, på uppdrag av revisorerna i Smedjebacken, gjort en uppföljning av denna granskning. Utifrån detta lämnas följande rekommendationer från PwC:

- Att respektive nämnd och styrelser ser över och upprättar nämndspecifika regler och instruktioner utifrån förutsättningar och behov.
- Att uppföljningen av lämnade bidrag struktureras och att instruktioner om hur uppföljning ska ske beaktas.
- Att värdering av nytta och effekter av beslutade/lämnade bidrag sker systematiskt och strukturerat.

På grund av detta har omsorgsförvaltningen i samarbete med nämnden tagit fram ett förslag på nämndspecifika riktlinjer där man tagit punkterna ovan i beaktande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse "Riktlinjer föreningsbidrag, ON, 2019",
förvaltningssekreterare

Omsorgsnämnden

§ 56

Dnr 2019/00063

Riktlinjer LSS

Omsorgsnämnden beslutar

Omsorgsnämnden beslutar att anta de nya riktlinjerna för LSS.

Ärendebeskrivning

Biträdande förvaltningschef presenterar sitt förslag till riktlinjer inom LSS för omsorgsförvaltningen.

En förändring från tidigare är att omsorgsnämndens arbetsutskott kommer besluta i vissa biståndsärenden. Detta har efterfrågats från verksamheten och kommer främst gälla ärenden som avser externa placeringar. Ärendet kommer då föredras av biståndshandläggarna för arbetsutskottet.

Delegationsordningen kommer uppdateras på grund av detta under hösten 2019.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ”Riktlinjer för biståndshandläggning enligt Lag (19993987) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)” biträdande förvaltningschef.

Omsorgsnämnden

§ 57

Dnr 2019/00064

**Behov av mellanboende och korttidsplatser inom
Smedjebackens kommun**

Omsorgsnämnden beslutar

Omsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att arbeta vidare för att ett mellanboende ska upprättas i Smedjebackens kommun.

Ärendebeskrivning

Biträdande förvaltningschef presenterar hur långt arbetet kommit.

Förvaltningen har fått i uppdrag av omsorgsnämnden att utifrån ett nuläge, se över behovet av ett mellanboende i Smedjebackens kommun utifrån inkomna ansökningar, externa placeringar samt synergieffekter gällande boendestödet.

SBO godkänner inte att ett mellanboende bedrivs av kommunen i det nybyggda Solhöjdens lokaler.

Beslutsunderlag

Bifogad utredning, biträdande förvaltningschef.

Omsorgsnämnden

§ 58

Dnr 2019/00067

Rapport icke verkställda beslut, kvartal 1 2019

Omsorgsnämnden beslutar

Godkänna rapporten och vidarebefordra till fullmäktige.

Ärendebeskrivning

Rapportering gäller gynnande beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen och beslut enligt 9 § lag om stöd och service till vissa funktionshindrade LSS, som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Motsvarande rapporteringsskyldighet gäller även beslut som inte verkställs på nytt inom tre månader efter det att verkställigheten avbrutits. När ett ärende som tidigare rapporterats som icke verkställt, senare verkställs, ska detta rapporteras.

Rapporteringen sker till Inspektionen för Vård och Omsorg IVO, kommunens revisorer och kommunfullmäktige (avidentifierad). En kvartalsrapport lämnas där det anges om det finns beslut att rapportera in eller inte. Varje icke verkställt beslut rapporteras till IVO i en *individerapport* med typ av verksamhet, insats, beslutsdatum, personnummer och kön samt anledning till att beslutet icke verkställts:

- SoL ÄO - äldreomsorg
- SoL OF - omsorg om personer med funktionsnedsättning
- LSS OF - omsorg om personer med funktionsnedsättning

När ett ärende som tidigare rapporterats som icke verkställt, senare verkställs, ska detta rapporteras till IVO och revisorerna. Rapporteringen görs via e-tjänst.

För äldre- och handikappomsorg fanns 1:a kvartalet 2019 tre beslut att rapportera.

Datum för avbrott	Verksamhet	Insats	Kön	Födelsår	Anledning till att beslutet ej verkställts på nytt inom 3 månader

Datum för beslut	Verksamhet	Insats	Kön	Födelsår	Anledning till att beslutet ej verkställts inom 3 månader
181128	SoL	Permanent bostad	Kvinnan	1932	Den enskilde har tackat nej till särskilt boende 190220. Verkställt 190329.
181128	SoL	Permanent bostad	Man	1926	Tackat nej till särskilt boende 190220. Beslutet verkställt 190329

Omsorgsnämnden

181203	LSS	Kontaktperson	Man	2001	Resursbrist, saknar lämplig uppdragstagare. Beslutet ej verkställt.
--------	-----	---------------	-----	------	---

Rapportering till Inspektionen för Vård och Omsorg gjord 2019-04-24.

Rapportering till kommunens revisorer 2019-04-24.

Omsorgsnämnden föreslår överlämna rapporten till kommunfullmäktige.

Magnus Sundström
Avgiftshandläggare

Beslutsunderlag

Rapport icke verkställda beslutkvartal 1 2019, avgiftshandläggare, Magnus Sundström

Omsorgsnämnden

§ 59

Dnr 2019/00049

Budgetuppföljning 2019

Omsorgsnämnden beslutar

Ger förvaltningen i uppdrag att ta fram besparingsåtgärder och lägga fram ett förslag på den extra nämnden den 12 juni.

Ärendebeskrivning

	Budget	Utfall	Avvikelse	Årsbudget	Prognos helår	Avvikelse
Intäkter	-7 284	-5 956	-1 328	-21 851	-22 076	225
Kostnader	70 430	67 618	2 812	211 291	212 516	-1 225
NETTO	63 147	61 663	1 484	189 440	190 440	-1000

Uppföljning per verksamhet:

Förvaltningsövergripande verksamhet: Prognosen pekar mot ett **underskott på 100 tkr.** underskottet orsakas främst av högre kostnader för nämndverksamheten än budgeterat. I övrigt är vi snart i gång med att införa ett nytt verksamhetssystem och kostnaden för detta finns inte med i prognosen.

LSS och psykiatri: Prognosen för LSS och psykiatri är högst osäker men i dagsläget visar den på ett **underskott på ca - 900 tkr.** Vi har underskott på placeringskostnader inom LSS och psykiatri, personlig assistans visar för dagen ett litet överskott som täcker upp för en del av kostnaderna. Ett ärende där vi tidigare har haft hela kostnaden utreds av försäkringskassan och för 2019 har vi i dagsläget räknat med att vi bara behöver betala för de första 20 timmarna per vecka. Vi har även en stor obudgeterad engångskostnad inom administrationen. Sedan prognosen i mars har det tillkommit förlängningar av externa placeringar. Det har även kommit in en ny ansökan om personlig assistans och en ansökan är på väg in gällande elevhemsboende till hösten, dessa finns inte med i prognosen.

Äldreomsorgen och Hälso- och sjukvård: Beräknas redovisa ett **nollresultat.** Lönekostnaderna inom några av äldreomsorgens särskilda boenden är högre än budgeterat för perioden, men det är för tidigt på året för att avgöra om det kommer att bli bestående. Analys av orsakerna till detta har precis gjorts och åtgärder för att komma tillrätta med underskottet är

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Omsorgsnämnden

påbörjade. Hemtjänsten redovisar ett överskott på lönekostnaderna som täcker upp en del av underskotten på våra boenden.

Sammantaget finns det ett flertal faktorer som kan få ytterligare påverkan på resultatet för 2019. Vi har boende på några av våra särskilda boenden som regelbundet kräver extra bemanning och det är oklart hur länge detta kommer att behövas, vad vi vet just nu kommer det att pågå även kommande månad. Det har kommit in flera nya ansökningar inom LSS som är under utredning. Vi kommer även att införa nytt verksamhetssystem under året, det innebär ökade kostnader för programvaran, installation och utbildningar för personalen.

	Budget	Utfall	Avvikelse	Årsbudget	Prognos helår	Avvikelse
Förv. Överg	2 929	2 877	52	8 786	8 886	-100
Äldreomsorg	39 144	39 390	-246	117 431	117 431	0
Hälso & sjukvård	6 474	6 240	234	19 422	19 422	0
LSS & psykiatri	14 600	13 156	1 444	43 801	44 701	-900
TOTALT	63 147	61 663	1 484	189 440	189 980	-1 000

Vidtagna/Planerade åtgärder och effekter av dessa

Vi prognostiserar för ett underskott om 1 000 tkr.

Vi behöver säkerställa att de aviserade stimulansmedlen riktade till äldreomsorgen (700 tkr) finns till omsorgsnämndens förfogande för att 2019 täcka de påbörjade införandekostnaderna av nytt verksamhetssystem.

Nämnden behöver bestämma om vi ska äska om medel till de ökade kostnaderna för nämndens verksamhet 2019 och framöver.

En del av vårt nuvarande underskott är kostnader av engångskaraktär, t ex en stor löneutbetalning som inte återkommer. På ett av våra särskilda boenden, Solgården, är det ett stort underskott sedan början av året. Där har vi satt in konsultstöd som arbetar med att tillsammans med enhetschef och schemaläggare komma tillrätta med schemat så underskottet inte fortsätter, vi räknar med att man där inom en snar framtid åter är i balans med lönekostnaderna. Vi har för närvarande flera särskilt resurskrävande boende på tre av våra fyra särskilda boenden, där kommer behovet av extra personalförstärkning att fortgå så länge läget är oförändrat. Dessa kostnader täcks för närvarande av ett visst överskott inom hemtjänsten.

Omsorgsnämnden

Fortfarande är det så tidigt på året att det är svårt att veta hur resultatet kommer att se ut vid årets slut. Flertalet av våra verksamheter håller sig glädjande nog nära budget och än så länge kan ett visst överskott på vissa verksamheter täcka upp för underskott på andra. Det är också omöjligt att sja om hur ärendena kommer att utvecklas framöver. Eftersom behovet hos de sökande styr vilka insatser vi beviljar kan vi inte ge mer precisa besked än så i dagens läge.

Kan vi spara?

Vi ser inte någon möjlighet att i nuläget minska bemanningen i de olika vård- och omsorgsverksamheter vi bedriver. Vår bemanningstäthet är ställvis redan lägre än önskvärt och ingen verksamhet har i dagens läge luft i systemet. Alla verksamhetschefer är medvetna om förvaltningens ekonomi och försöker hålla igen på kostnader. Om det t ex finns lediga rum på boenden så minskas bemanningen för att spara på personalkostnader. Hemtjänsten visar på ett litet överskott och kan inte spara ytterligare resurser.

Om nämnden önskar att förvaltningen vidtar åtgärder för att arbeta ner det prognostiserade underskottet bör förvaltningen få i uppdrag att utreda om det finns besparingspotentialer och återkomma med dessa förslag, inklusive risk- och konsekvensanalyser till en extrainsatt nämnd innan sommaren.

Hot/Möjligheter 2019

Hot

- Höga sjukskrivningstal som leder till höga vikariekostnader och mycket kostnader för introduktion
- Krav på extra bemanning på våra boende pga särskilda behov hos boende som inte går att tillgodose på annat sätt
- Köpta platser, framförallt inom LSS
- Alltid osäkert vad gäller volymen på den vård och omsorg vi ska erbjuda kommuninneånarna. Svårast att beräkna är LSS, hemtjänsten och hemsjukvården.
- Lönekostnadsökningar som inte ryms inom ramökningen
- Nya lagkrav som leder till ökade kostnader

Omsorgsnämnden

Möjligheter

- Att få ner sjukskrivningstalen
- Att hålla nere vikariekostnaderna via vår utökade pool som också innebär ökad kvalitet i verksamheten
- Färre köpta platser utanför kommunen
- Fortsatt teknikutveckling i verksamheterna i syfte att effektivera, höja kvaliteten och frigöra medel till annat
- Nytt verksamhetssystem
- Omtag kring schemaläggning och heltid som norm
- Satsa på mer förebyggande arbete

Omsorgsnämnden

§ 60

Dnr 2019/00044

Budget 2020, trender 2021-2022

Omsorgsnämnden beslutar

Att anta budgetdokumentet och lägga till utredningen om mellanboende som en bilaga samt äska om extra resurser om 4.9 miljoner.

Ärendebeskrivning

Preliminär ram (tkr): 192 230

Omsorgsförvaltningen

Resultaträkning (tkr)

	Bokslut 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020
Intäkter	25 757	20 689	22 076	21 164
Kostnader	209 682	210 129	212 516	218 294
Nettokostnader	183 925	189 440	190 440	197 130
Kommunbidrag, årsbudget	179 055	188 440	188 440	192 230
Kommunbidrag, tilläggsanslag		1 000	1 000	
Budgetavvikelse	-4 870	0	-1 000	-4 900

Omsorgsnämnden

Budgetram 2020 och Äskanden

Utifrån den information förvaltningen känner till idag har vi följande angelägna behov 2020 som inte ryms inom vår tilldelade ram.

För att bedriva nödvändig verksamhet nästa år ser vi behov av att äska om ytterligare medel enligt nedan.

- Omsorgsresor 700 tkr
- Arbetsterapeut, 1,0 åa 600 tkr
- Nytt verksamhetssystem, licenser mm samt utbildning av personalen i nya systemet (engångskostnad) 700 tkr
- **LSS** 2 900 tkr
- Bestående av placeringskostnader LSS och psykiatri och/eller mellanboende på hemmaplan

Totalt äskande 4 900 tkr

Vi erhåller ett ny (gammalt) statsbidrag om 700 tkr som riktar sig till äldreomsorgen (tidigare var bidragets storlek 2,6 miljoner). Om omsorgen får behålla detta bidrag minskas ovanstående äskande med motsvarande summa. Kommunen beräknas 2020 betala 3 miljoner mindre till utjämningsystemet inom LSS, detta framförallt beroende på omsorgens ökande antal ärenden inom LSS. Eftersom förvaltningen ser att den stora ärendeinströmningen inte ryms inom befintlig ram önskar vi få disponera delar av denna kostnadsminskning som en ramökning till antingen placeringar eller ett nytt mellanboende på hemmaplan.

Det stöd som omsorgsnämnden tillhandahåller är av vitt skilda slag t ex; plats på ett särskilt boende, dagverksamhet, avlastning och rehabilitering, hemtjänst, hemsjukvård, färdtjänst, personlig assistans, boendestöd, daglig sysselsättning, plats på ett gruppboende osv. Det ska finnas den personal som behövs för att ge god vård, stöd och omsorg. Personalen ska ha lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten ska fortlöpande utvecklas och säkras.

Verksamhetsförändringar

Det extra statsmedel som omsorgen fick till ökad bemanning inom äldreomsorgen upphörde vid utgången av 2018. För omsorgens del handlade det om ett tapp på 2,6 miljoner kronor inför 2019. Nu kommer signaler om att vi får ett nytt statsbidrag riktat till äldreomsorgen, men tyvärr denna gång endast 0,7 miljoner från 2019.

Omsorgsnämnden

Efterfrågan på boendeplatser inom äldreomsorgen har varierat mycket under de senaste åren. Periodvis har vi haft flera tomma rum på våra särskilda boenden, periodvis är alla platser fyllda. Hur situationen kommer att utvecklas under 2020 kan vi inte säga säkert idag men trenden är att man flyttar in allt senare på ett särskilt boende. Då är man också väldigt vårdkrävande och man lever ofta inte så länge efter inflytt. Den genomsnittliga boendetiden på särskilda boenden går ner och ställer större krav på verksamheterna då in- och utflytt är resurskrävande även för personalen. Behovet av demensplatser ökar i takt med att vi i kommunen nu får allt fler 80+. Däremot ser vi en viss minskning av efterfrågan på platser på vanliga särskilda boenden. Vi behöver därför se över om vi bör ändra vårt utbud av boendeplatser. Det är troligt att vi bör planera för en utbyggnad av Solgårdens demensboende samt ökat antal platser på korttids men vi kanske kan dra ner på vissa andra boendeplatser inom äldreomsorgen.

Inom verksamhetsgrenen LSS är nu den avslutande interna utredningen klar och belyser behovet vi ser av ett ”mellan-boende” om ca 9 lägenheter. I den externa genomlysning som gjordes 2017 kan man se att det redan då fanns behov av en boendeform för personer med lättare funktionsvariationer. Under våren 2019 har tre ansökningar inkommit från personer med personkrets-tillhörighet gällande LSS. Dessa personer har behov av ett mellan-boende där de ges möjlighet till att få leva som andra. I dagsläget köper vi plats till en person, de andra två bor kvar hemma hos föräldrar med olika insatser utifrån LSS-lagen. Under våren 2019 genomfördes en intresseförfrågan där det framgick att 5 personer med personkrets-tillhörighet gällande LSS har behov och önskemål om att flytta till ett mellan-boende. Några ansökningar om mellan-boende saknas idag från dessa personer utifrån att de avvaktar vad som kommer att ske inom omsorgen i Smedjebackens kommun.

Om ett mellan-boende realiserar är planen att implementera boendestödets personalgrupp ihop med den personal som ska arbeta på mellan-boendet. Detta för att effektivisera inom verksamheterna. Utifrån denna lösning kan vi bättre tillgodose boendestödets insatser genom utökade tider, både kväll och helg. Ytterligare en aspekt är att vi skulle kunna gå ur det hyreskontrakt, med en extern aktör, där boendestödet bedriver sin verksamhet idag. Nedanstående uträkning baseras på att vi skulle starta ett mellanboende i Smedjebacken. Behovet av ett mellanboende är stort och brådskande vilket utredningen som bifogas som bilaga till budgetförslaget också påvisar. Eftersom vi i dagsläget inte vet vart ett mellanboende skulle kunna lokaliseras, eller när det kan startas upp, har vi valt att inte äska om medel specifikt till mellanboendet.

Omsorgsnämnden

Nytt mellanboende LSS	6 mån 2020	2021	2022
Hyra nytt boende	?	?	?
Intäkter	?	?	?
Personal	2 070 000	4 200 000	4 280 000
Övrigt	50 000	50 000	50 000
Omfördelning inom ram	-580 000	-1 170 000	-1 190 000
SUMMA	1 540 000	3 080 000	3 140 000

Under 2019 kommer vi att successivt gå över till ett nytt verksamhetssystem. Detta är mycket efterlängtat då vårt gamla system inte fungerar väl samt inte lever upp till dagens, och morgondagens, krav på digitala processer. Ett nytt effektivt verksamhetssystem kommer att innebära ökade kostnader, inte minst initialt, men leder till tids- och kvalitetsvinster på sikt. De ökade kostnaderna kommer av att licenserna blir dyrare samt att vi behöver göra en massiv utbildningsinsats riktat till all personal inom omsorgen så att vi kan digitalisera all dokumentering, statistikuthämtning, kvalitetsarbete mm. Vi räknar med att behöva avsätta tid till all personal under 2020 till kompetensutveckling i nya verksamhetssystemet samt till andra tekniska lösningar som införs. Uppskattningsvis ökade kostnader för 2020 om 0,7 miljoner. Denna kostnadsökning minskar inför 2021 när systemet är infört och personalen har erhållit nödvändig utbildning.

Vi behöver fortsätta det under 2019 påbörjade arbetet med att arbeta mer förebyggande inom äldreomsorgen. Vårt projektarbete inom detta område kommer att slutredovisas i början av 2020, men redan nu ser vi ett stort behov av mer förebyggande insatser på många olika områden. Det vi bedömer som mest angeläget inför 2020 är att utöka rehabpersonalens arbetsgrupp med en arbetsterapeut (eller liknande kompetens) till en kostnad om 0,6 miljoner för att ge rehabgruppen möjlighet att arbeta även förebyggande. Vi är oerhört snålt bemannade inom rehabområdet i vår kommun och det sätter tyvärr sina spår då denna personalgrupp inte idag har någon möjlighet att arbeta förebyggande mot vår målgrupp äldre kommuninnevånare. Det förebyggande arbetet är absolut nödvändigt om vi vill arbeta med att bevara det friska så länge som möjligt hos vår målgrupp äldre kommuninnevånare.

Kostnaderna för omsorgsresorna samt färdtjänsthandläggningen har ökat snabbt under en följd av år och uppgår 2019 till uppskattningsvis ca 2 miljon. På uppdrag från KS har vi arbetat med att få ner kostnaderna och vi har infört en ny daglig aktivitet som innebär att personalen kör våra brukare från gruppboendena till den dagliga sysselsättningen. Detta har fallit väl ut i form av ökad kvalitet samt minskade kostnader men vi har ändå en

Omsorgsnämnden

återstående ofinansierad kostnad inför 2020 om 700 tkr som det inte är tilldelat ramanslag för längre än 2019. Denna återstående kostnadsökning har vi inte möjlighet att arbeta bort inom befintliga avtal med Region Dalarna.

Åtgärder

Omsorgen står inför stora utmaningar. Flera kostnadsposter har inte budgettäckning inför 2020. Detta i kombination med ökad andel 80+ samt många nya ärenden inom LSS innebär att vi både måste gasa och bromsa. Vi behöver arbeta mer förebyggande samt satsa på teknikutveckling och digitalisering.

Nytt verksamhetssystem, en ytterligare arbetsterapeut samt ett mellanboende inom LSS är satsningar som verkligen behövs för att omsorgen ska stå bättre rustad framöver.

Om vi inte erhåller en ramutökning måste vi skära ner på verksamheter inför 2020. Vi ser ingen besparingspotential som går att genomföra med mindre än att vi sänker ambitionsnivåerna eller avvecklar någon del av våra befintliga verksamheter. Detta är i så fall en fråga som nämnden måste ta ställning till och ge förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag och konsekvensbeskrivningar. Om ett mellan-boende inte skapas inom en snar framtid kommer även en kostnadsökning att fortsätta ske inom LSS utifrån att fler brukare kommer att behöva en placering. Vi vet idag att behovet av ett mellan-boende är stort och att det är en tidsfråga innan ansökningar rörande LSS-boende börjar att komma då hemsituationen hos flera av dessa familjer är mycket ansträngd. Mellanboendet kommer troligen att delvis finansieras via kostnadsutjämningsystemet där Smedjebackens kommun idag är en stor nettobetalare. Att uppskatta i vilken omfattning ett nytt mellan-boende kommer att minska kommunens kostnader till utjämningsystemet låter sig inte göras då utfallet inte bara beror på vad vi startar upp för insatser utan är beroende av alla kommuners samlade aktiviteter inom området.

Framtid – utmaningar och möjligheter

Omsorgen är inne i ett mycket spännande utvecklingsarbete inom flertalet verksamheter men utmaningarna är som synes många, inte minst med tanke på att de äldre i vår kommun ökar i så snabb takt under de kommande åren. Vi har även stora pensionsavgångar inom den närmaste tioårsperioden. Vi kommer att behöva ersätta ca 40 % av vår befintliga personalstyrka pga. pensioneringar samtidigt som vi troligen också måste utöka våra verksamheter. Våra kommuninnevånare och omvärlden ställer också allt högre krav på den verksamhet vi levererar, både behoven och kraven växer. Vi är nu på väg in i puckeln då de som är över 80 år börjar öka kraftigt i

Omsorgsnämnden

antal. Det är också inom den här åldersgruppen som vi har flest brukare.

Kolumn1	Andel med insatser	Utfall 2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ålder 65-79										
Total folkmängd		2 335	2 342	2 353	2 376	2 395	2 407	2 385	2 335	2 290
Antal med hemtjänst	2,39 %	56	56	56	57	57	58	57	56	55
Antal på Säbo	1,33 %	28	31	31	32	32	32	32	31	30
Ålder 80-W										
Total folkmängd		679	697	721	740	760	788	824	887	948
Antal med hemtjänst	27,81%	186	194	201	206	211	219	229	247	264
Antal på Säbo	18,69%	125	130	135	138	142	147	154	166	177
Totalt antal med hemtjänst		242	250	257	263	269	277	286	302	318
Totalt antal på säbo		153	161	166	170	174	179	186	197	208

Tid för många viktiga arbetsuppgifter som kontaktmannaskap, dokumentation, genomförandeplaner, ombudsmannaskap samt utrymme för att kunna genomföra kompetensutveckling, planerings- och utvecklingsdagar för personalen är inte till fullo tillgodosett inom nuvarande budgetram.

Sjukskrivningstalen har gått neråt men är fortfarande på en hög nivå och arbetet med att få ner sjukskrivningarna ska självklart fortsätta under 2020.

Bland annat håller vi på med att se över hur vi arbetar med vårt schemalägningsverktyg Time care för att på ett bättre sätt få ut heltiderna, lägga scheman som skapar tid för återhämtning och anpassa schemat effektivare efter förändrade behov i verksamheterna.

Teknikutvecklingen inom välfärdsområdet går snabbt, både i form av digitalisering och automatisering. Det ställs krav på många olika verksamhetssystem och nya hjälpmedel i verksamheterna. Detta leder ofta till ökade kostnader men samtidigt också till ökad kvalitet i verksamheten. För att möta den demografiska utmaningen, och den kommande bristen på arbetskraft, måste vi satsa på teknikutveckling inom omsorgen och vi arbetar för tillfället med att ta fram en digitaliseringsstrategi för omsorgsnämnden. Denna ska vara klar under 2019.

Inom LSS ser vi att målgruppen och deras behov förändras över tid och kommunen har under senare år fått ta mer kostnader inom detta lagområde.

I takt med att utbudet av lediga tjänster ökar inom vård och omsorgssektorn hårdnar också konkurrensen om arbetskraften. Vi ser en större årlig

Omsorgsnämnden

löneökningstakt än vad som avsätts i ramen. Denna löneutveckling urholkar budgeten på sikt men är svår att undvika pga arbetsmarknadsläget.

Positiva signaler finns också. Våra sjukskrivningstal har börjat sjunka och förhoppningsvis kan de fortsätta sjunka framöver med ett aktivt rehabiliterings- och förebyggande åtgärder. Den moderna tekniken kan innebära en minskad arbetsbelastning för personalen och ökad kvalitet för brukarna. Inte minst gäller det teknik som innebär att den enskilde kan klara sig själv längre än idag. Det finns redan på marknaden duschrobotar, moderna toaletter, fjärrstyrd teknik i hemmet osv som kommer att innebära stora förbättringar för den enskilde på sikt. Utvecklingen inom detta område går oerhört fort och vi måste göra vårt bästa för att hålla oss ajour med teknikutvecklingen. Hemtjänsten har under de senaste åren minskat sitt underskott och har nu för första gången en budget i balans. Om vi kan fortsätta utveckla våra verksamheter och ägna oss mer åt förebyggande arbete kan detta vara en viktig framgångsfaktor. Om äldre kommuninnevånare får hjälp med att bibehålla sin hälsa och oberoende högre upp i åldern så innebär det även kostnadsbesparingar för omsorgen. Samverkan med andra aktörer är också viktigt, både internt inom kommunen och med externa parter som Landstinget osv. Via samverkan kan vi utnyttja våra tillgängliga resurser på ett effektivare sätt och skapa kvalitetsvinster för den enskilde. Samverkan kräver resurser, intresse och ett prestigelöst förhållningssätt men kan i slutändan leda till mycket positiva effekter för alla inblandade.

Vi vet inte heller hur olika omvärldsfaktorer kan komma att påverka oss under nästa år. Det pågår en översyn av både socialtjänstlagen och LSS som bägge kan få påverkan på kommunens uppdrag. Det ges nu möjlighet för kommunen att erbjuda hemtjänstinsatser utan behovsprövning, regeringen har stärkt upp minoritetsspråkens rättigheter till t ex äldrevård på finska, det öppnas upp möjlighet att erbjuda mellanboendeformer för äldre, assistansreglerna ses över osv. Allt detta sammantaget kan leda till både ökade eller minskade kostnader för omsorgen under 2020 och framöver.

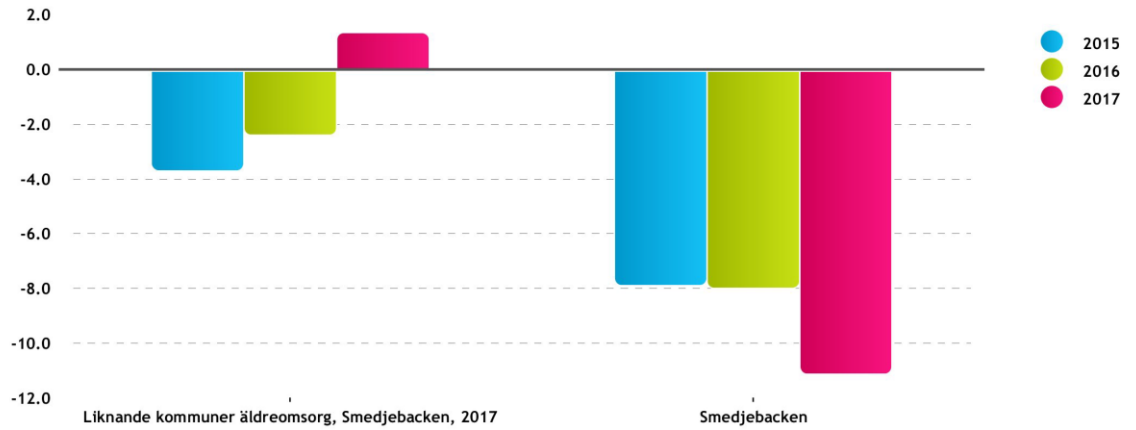
Jämförelsetal LSS och Äldreomsorgen

Nyckeltalet nedan beskriver hur Smedjebacken förhåller sig kostnadsmässigt till vad vi förväntas kosta inom olika verksamheter. Ett negativt utfall betyder att vi kostar mindre än vad vi förväntas göra och ett positivt utfall innebär att vi kostar mer än vi förväntas göra. I diagram och tabeller nedan jämförs Smedjebackens kostnader med andra jämförbara kommuner. Underlaget är hämtat ur Kolada.

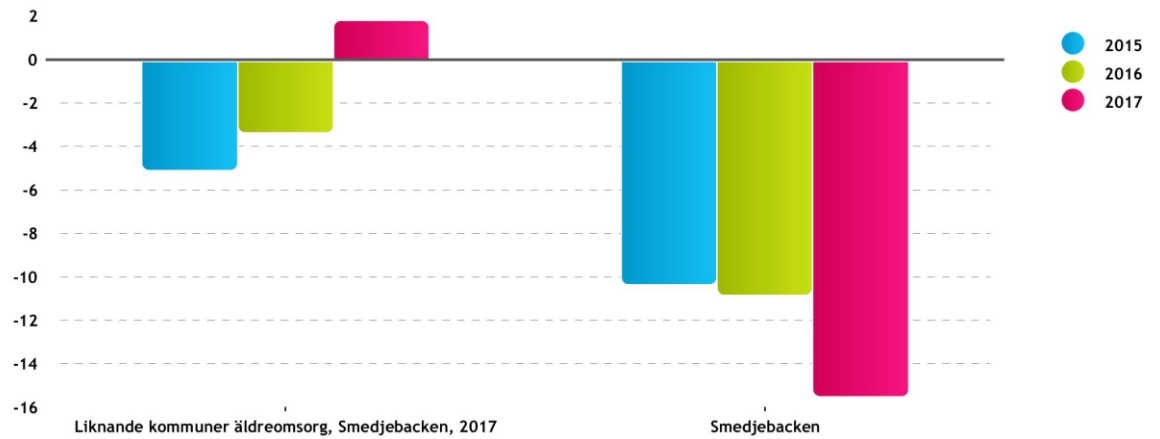

Omsorgsnämnden

Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%) (Värde):

Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor (Värde):

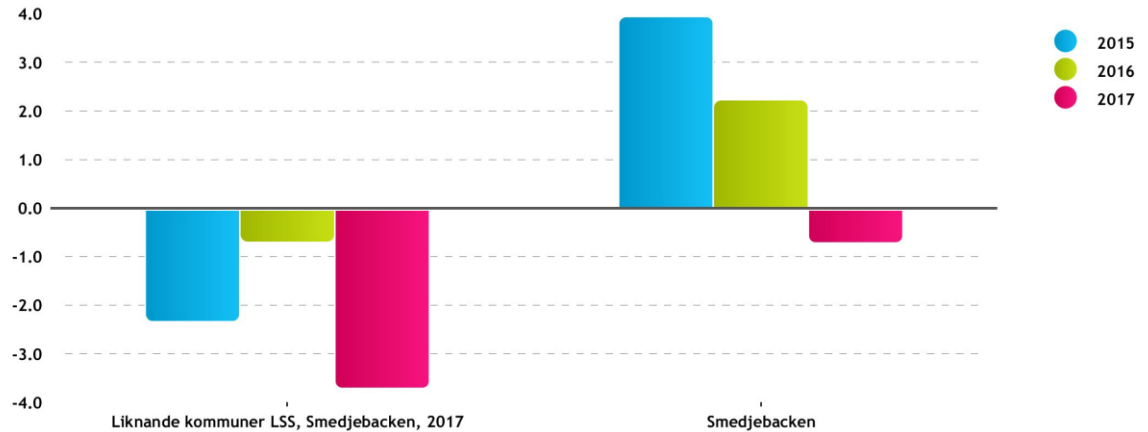

Omsorgsnämnden

**Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)
(Värde):**

Värde		2015	2016	2017
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	Liknande kommuner som Smedjebacken inom ÅO	-3,7	-2,4	1,3
	Smedjebacken	-7,8	-7,9	-11,1
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	Liknande kommuner som Smedjebacken inom ÅO	-5	-3	2
	Smedjebacken	-10	-11	-15
Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	Liknande kommuner som Smedjebacken inom LSS	-2,3	-0,7	-3,7
	Smedjebacken	3,9	2,2	-0,7

Trender

(Beskriv hur verksamheterna kommer att utvecklas och se ut år 2025 utifrån fyra trender)

1. Stigande förväntningar på välfärden

- Förväntningarna på omsorgens tjänster ökar. Brukarna/medborgarna förväntar sig större valfrihet och högre servicegrad
- Ny teknik kan innebära högre förväntningar från både brukare, anhöriga personal och politiker och kan många gånger möjliggöra bättre livskvalitet åt den enskilde
- Tekniken kan innebära stora kostnader (men även i vissa fall besparingar, framförallt personella) för samhället men ställer också krav på snabba uppkopplingar och ny kunskap hos målgrupperna

Omsorgsnämnden

- Krav på tillgänglighet till välfärdsteknik kommer att öka hos brukarna/medborgarna dels för att uppleva trygghet, men också för att motverka ett utanförskap utifrån kvarboendepincipen
- 2. Hårdare konkurrens om kompetens**
- Konkurrensen om arbetskraften hårdnar. Vi ser redan flera bristyrken som sjuksköterskor och arbetsterapeuter och situationen kommer att förvärras de kommande åren. Vi kommer att ha brist inom flertalet av omsorgens yrkeskategorier såsom chefer, rehabpersonal, sjuksköterskor men även undersköterskor mfl. Viktigt att tänka nytt och ta in nya yrkesgrupper, t ex vårdbiträden, så att den utbildade personalen får använda sin kompetens fullt ut
  - Lönerna kommer att bli ett allt hårdare konkurrensmedel
  - Viktigt att vi (kommunen och offentlig sektor i stort) blir/ses som en attraktiv arbetsgivare
  - Att utöka samverkan mellan olika verksamhetsområden inom den egna kommunen kommer att behövas. Att kunna skapa riktade arbetsuppgifter till enskilda arbetsgrupper inom en verksamhet, kan innebära en effektivare användning av andra yrkeskategorier samt att vi kan bli en attraktivare arbetsgivare och erbjuda en bättre arbetsmiljö
- 3. Ökade möjligheter att effektivisera med ny teknik**
- Absolut, här finns mycket att göra inom omsorgens område men det gäller att välja noga hur och vad som bör effektiviseras med hjälp av ny teknik
  - Viktigt att ha brukarens (men även personalens) behov är i centrum, vad går att digitalisera och vad går att automatisera? Omsorgen följer utvecklingen inom området med stort intresse och är inne i en pågående trend av digitalisering och automatisering
  - Vilka krav ställer lagstiftningen på oss? Hur kan och vill vi digitalisera? Vilka är våra syften och mål med digitalisering och automatisering? Detta är viktiga frågor som omsorgen måste ta ställning till innan vi fortsätter utvecklingsarbetet. En digitaliseringsstrategi är därför under framtagande och ska bli klar under 2019
  - Genom att effektivisera med ny teknik så förbättras också möjligheten till att följa upp och kvalitetssäkra verksamheterna utifrån de lagar och förordningar som gäller
- 4. Från kunskapssamhälle till nätverkssamhälle**
- Vi bör samverka med andra – både internt inom kommunen och externt med andra samhällsaktörer i vår omgivning. Detta är en stor utmaning och ett viktigt område att jobba kontinuerligt med. Samverkan kommer inte av sig själv utan kräver ett hårt arbete och synliga vinster för alla inblandade.

Omsorgsnämnden

Kan vi utveckla samverkan ytterligare så leder det till bättre kvalitet för brukarna, framförallt de som är mest utsatta och sårbara

- Ställer (på brukarnivå) krav på ett uppkopplat samhälle i hela kommunen, inte bara i tätorterna
- Ställer krav på programvaror och verksamhetssystem som kan kommunicera med varandra. Just nu gör vi många gånger dubbelarbete pga. att olika system inte kan kommunicera eller/och krånglar på IT sidan. Teknik som krånglar kan verkligen suga musten ur de drabbade
- I ett nätverkssamhälle kan utanförskapet bli än större för de som saknar förmågor eller socialt kapital. Men det kan å andra sidan erbjuda personer utökade möjligheter till kommunikation och kontakt med omvärlden och därmed också motverka ett utanförskap

Risk- och känslighetsanalys utifrån möjliga omvärldsfaktorer som kan ha betydelse för verksamheten inför 2025.

- Den demografiska utvecklingen. 80+ ökar nu snabbt i kommunen och där finns störst behov av hjälp från omsorgen
- Antalet dementa kommer att öka kraftigt pga. den demografiska utvecklingen, hur ska vi förbereda oss för detta?
- Hur stor del av omsorgen om de äldre kommer anhänga att ta framöver?
- Hur utvecklas arbetskraftsunderlaget? Vi ser en allt större personalbrist runt hörnet men finns det en arbetskraftsreserv som är outnyttjad idag? T ex nyinflyttade och pensionärer
- Om omsorgen inte orkar, eller har resurser, för teknikutveckling kommer våra utmaningar att bli ännu större
- Vilka förändrade krav kommer omvärlden att ställa på våra verksamheter? Nya lagkrav i SoL, LSS, GDPR osv
- Vad händer inom LSS? Vi ser ökade krav och ökade förväntningar, samtidigt som målgruppen växer.
- Den psykiska ohälsan i samhället spiller över på oss, vi får nya brukargrupper som behöver stöd och hjälp samt alltfler bland vår personal som mår psykiskt dåligt
- Samverkan över gränser, kommun, region, primärvård, psykiatri behöver stärkas. I dagsläget är det många individer som far illa på grund av samverkanssvårigheter, ofta pga. ekonomiska aspekter. Detta innebär i slutändan mycket större kostnader för samhället än vad som hade varit aktuellt från början
- Hur möjliggöra för inflyttning av nya kommuninnevånare. En viktig aspekt utifrån framtida rekryteringsbehov

Omsorgsnämnden

- Språkförbistringar pga olika modersmål kommer att behöva motverkas inom omsorgen både bland framtida medarbetare men också framtida/befintliga brukare

Beslutsunderlag

Bilaga: Utredning om mellanboende i Smedjebackens kommun.

Omsorgsnämnden

§ 61

Dnr 3469

Information från förvaltningen

Omsorgsnämnden beslutar

Tacka för informationen.

Ärendebeskrivning

Ny enhetschef, Fredrik Lind, chef för den kommunala sjukvården, började den 6 maj.

Som det ser ut nu så bör man klara sommaren med bemanning inom samtliga verksamheter.

Nytt verksamhetssystemet, stora utmaningar att få allt på plats, att utbilda personal mm.

Patientsäkerhetsberättelsen, Kristina Karlsson har önskemål att ta fram ett skriftligt åtgärdsprogram avseende avvikelser som idag saknas.

Kommentar från förvaltningen: Det kommer bli betydligt enklare att följa upp i det nya systemet.